

**Segones Jornades Internacionals sobre
el Patrimoni del conflicte**

Espais de Repressió i Reclusió

Figueres
Castell de Sant Ferran
Auditori dels Caputxins

**28 i 29 de
novembre
del 2025**

presentació

Les segones Jornades Internacionals sobre Patrimoni del conflicte, sota el títol “Espais de repressió i reclusió”, tenen com a objectiu reflexionar sobre la història i la memòria d'elements patrimonials com presons, camps de concentració, centres d'internament i altres espais vinculats a la repressió i a la manca de llibertat. Aquests llocs, sovint marcats per la violència institucional exercida per règims autoritaris i per la vulneració sistemàtica dels drets fonamentals, constitueixen testimonis materials d'un passat que cal conèixer i reconèixer.

L'estudi i la commemoració d'aquests espais permeten també recuperar la memòria de l'exili forçat que van patir milers de persones com a conseqüència directa de la repressió política, posant en valor el seu llegat com a part essencial del patrimoni cultural i la memòria democràtica del país. Aquesta reflexió pren una rellevància especial en territoris com Figueres i l'Empordà, escenaris clau de la retirada republicana i de l'exili, on encara avui perduren espais que donen testimoni d'una memòria que, durant molts anys, va ser silenciada.

Organització: Ajuntament de Figueres, Observatori Europeu de Memòries (EUROM) de la Fundació Solidaritat UB i Associació d'Amics del Castell de Sant Ferran

Col·laboracions: Càtedra Walter Benjamin, Memòria i Exili (CWB – UdG); Consorci del Castell de Sant Ferran; Didàctica del Patrimoni (DIDPATRI – UB); Grup de Treball Exili, Deportació i Holocaust de l'Alt Empordà; Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural (ICRPC – CERCA); Institut d'Estudis Empordanesos (IEE); Instituto Navarro de la Memoria; Laboratori Multidisciplinar de Recerca en Turisme (LMRT – UdG); Mémorial du Camp de Rivesaltes; Museu Memorial de l'Exili (MUME); Museu Nacional Resistência e Liberdade – Fortaleza de Peniche; Turisme, Cultura i Territori | TURCIT (CETT – UB)

**Spaces of Repression and Detention.
Second International Conference on
the Heritage of Conflict**

Foto de portada: Carme Huerta. Cel·la penal del Castell de Sant Ferran, Figueres. Construït al segle XVIII com la fortalesa amb baluards més gran d'Europa, el Castell de Sant Ferran es va convertir posteriorment en una presó militar i, a partir de 1907, en un centre penitenciari que ocupava una tercera part de la seva extensa superfície. Amb el temps, les seves cel·les van confinar presos polítics, exiliats republicans i objectors de consciència — testimoniant la transformació de la fortalesa, de símbol de poder militar a espai de repressió i de memòria.

Divendres 28 de novembre

Castell de Sant Ferran

11:30 h | Benvinguda i acreditacions

12:00 h | Parlaments d'inauguració

- **Mariona Seguranyes**, regidora de Cultura de l'Ajuntament de Figueres
- **Jordi Guixé**, director de l'Observatori Europeu de Memòries (EUROM), Fundació Solidaritat UB
- **Joan Carné**, president de l'Associació d'Amics del Castell de Sant Ferran (AACSF)

12:30 h | Ponència inaugural

*L'antic penal del Castell de Sant Ferran.
Del tancament a la difusió*

Carme Huerta Martín (AACSF)

Presenta: Pere Maluquer (AACSF)

13:00 h | Visita guiada al Castell de Sant Ferran

14:00 h | Dinar

15:30 h | Ponència internacional

*Museo Nacional Resistencia y Libertad:
¿cómo lo hicimos?*

Aida Rechená (MNRL -Fortaleza de Peniche)

Presenta: David González (EUROM)

16:30 h | Panell

Projectes de patrimonialització als espais de repressió a Barcelona

Presenta: Jordi Guixé (EUROM)

- *El castell de Montjuïc: explicar els escenaris d'una memòria repressiva*

Ricard Conesa Sánchez (UNED-EUROM)

- *La Model: patrimoni, memòria i museografia d'un espai de repressió*

Núria Ricart Ulldemolins (UB)

17:45 h | Pausa cafè

18:15 h | Presentació de comunicacions 1

Repressió franquista: reconstruint la memòria des dels espais de reclusió

Presenta: Carme Huerta (AACSF)

- *El Fuerte de San Cristóbal: cautiverio y resistencia*

Cesar Layana i José Miguel Gastón

- *La Cárcel de mujeres de Ventas: un lugar de memoria pendiente*

Fernando Hernández Holgado

- *Pasado, presente y futuro del Destacamento Penal de Bustarviejo (Madrid)*

Sergio Riesco Roche

- *La reconstrucció de Torres de Segre: obres del destacament de treballadors penats*

Pilar Pelegrí Terrado

19:45 h | Cloenda de la primera jornada

Dissabte, 29 de novembre

Auditori dels Caputxins

10:00 h | Presentació de comunicacions 2

Els camps de l'exili republicà: història i memòria

Presenta: Miquel Serrano (MUME)

- *Represión y exilio republicano en Béarn: historia, memoria y perspectivas del campo de concentración francés de Gurs*

Marie Pépicq

- *Els camps de concentració de Puigcerdà i l'Alta Cerdanya i l'inici d'un llarg períple de reclusió*

Marc Pont Fitó

- *"Pardon, je vous demande pardon". Agde, el camp dels catalans, al 2025*

Laia Arañó Vega

- *Construint ponts a través del patrimoni: co-creant visites culturals amb la comunitat ucraïnesa al Museu Memorial de l'Exili i a la platja d'Argelers*

Laia Encinar-Prat, Marta Salvador-Almela i Núria Guitart-Casalderrey

11:30 h | Pausa cafè

12:00 h | Presentació de comunicacions 3

Territoris de repressió: memòria i patrimoni local

Presenta: Laia Arañó (Fundació Carles Pi i Sunyer)

- *Espais de memòria de la repressió republicana a la rereguarda durant la retirada. Els exemples de Sant Miquel de Campmajor, Pont de Molins, La Tallada i Vila-sacra*

Miquel Aguirre Oliveras i Miquel Serrano Jiménez

- *La retirada: camins amb un destí incert*

Clara Rofes Enjuanes

- *Treballs forçats i captius residents i/o nascuts a la comarca del Berguedà (Barcelona), 1937-1945*

Ignacio Hierro Grandoso

- *Repressió simbòlica i material a Cal Macià –Casa Vallmanya (Alcarràs, el Segrià)*

David Sancho Cepero

14:00 h | Dinar

Dissabte, 29 de novembre

Auditori dels Caputxins

15:00 h | Presentació de comunicacions 4

Memòria i patrimoni: mirades comparatives i pedagògiques

Presenta: Miquel Aguirre (MUME)

- *Marcas y materialidades de memoria. Reflexiones etnográficas sobre el sitio “Archivo Provincial de la Memoria” de Córdoba, Argentina*

Lucía Rios

- *La patrimonialización de las ex-cárceles como lugares de memoria. Una aproximación comparativa de los casos de Chile y España*

Alejandra Canals i Javiera Bustamante

- *Repensar la memòria dels espais de repressió i la seva projecció pedagògica: l'aportació de «Generacions TOP»*

Gerard Rodríguez Arellano i Carlota Vidal Sánchez

- *Dibujar en medio del encierro. Memoria gráfica en espacios de represión durante la Guerra Civil y la posguerra*

Taxio Ardanaz

16:30 h | Presentació dels projectes pedagògics del Grup de Treball de l'Alt Empordà “Exili, Deportació i Holocaust”

17:30 h | Cloenda

enquesta

Aquesta activitat és co-finançada per la Comissió Europea i, per a la seva avaluació, us demanem la vostra col·laboració omplint aquesta enquesta. Necessitareu la informació indicada a continuació. **Moltes gràcies!**

Referència del projecte: **101194553**

Tipus d'activitat: **Aprenentatge mutu**

Títol: **Networking**

organització

Ajuntament de
Figueres

col·laboració

CONSORCI
CASTELL SANT FERRAN
Figueres

Grup de Recerca en
Didàctica i Patrimoni

Acompanya els resultats d'aquesta activitat a europeanmemories.net

